

Caòtica lluita contra la marea negra

Els governs autonòmic i central encaren un desastre previsible com el del Prestige amb desorganització, incapacitat, manca de mitjans i desinformació. Els gallecs responen indignats amb mobilitzacions. L'oposició reclama la depuració de responsabilitats mentre el PP s'enfronta internament. El setmanari 'A Nosa Terra' ha publicat aquesta esgarrifosa crònica de les dues primeres setmanes de la marea.

El Ministeri de Foment "adverteix de la possible gravetat de la situació". Així es mostrava un comunicat oficial gairebé dues setmanes després que el Prestige començara a vessar el seu fuel tòxic. Continuaven negant l'evidència. Més de 555 quilòmetres de costa embrutada, des de Muros fins al Vicedo; dues grans taques, una de 50 x 20 quilòmetres, una altra de 15 x 5, i moltes altres de menor dimensió aguantant amb la seua cara negra de mort davant de les nostres costes, dutes pel vent... Els sorells i les gambes, més llestos que les autoritats, en veure com estaven les aigües, decidiren d'emigrar a altres mars.

La realitat supera dia a dia les pitjors previsions dels comunicats i les declaracions oficials. Consideraven que amb l'enfonsament del vaixell el problema s'havia resolt. En aquest cas no es pot tirar mà de la coneguda dita que diu: "mort el gos, desapareix la ràbia." El Prestige, des del fons de l'Atlàntic, continua acusant la negligència oficial amb tinta que pocs mitjans de comunicació recullen. I encara que el Govern espanyol no ho vulga reconèixer, continua expulsant el fuel fins a formar una altra taca que amenaça les úniques costes que encara queden netes: les Rías Baixas. Així ho afirmen els governs portuguès i francès i així ho reflecteixen les fotografies dels satèl·lits.

"A no ser en cas de catàstrofe, les Rías Baixas no patiran", afirmava encara el dilluns 28 d'octubre el director general de la Marina Mercant que, sembla, es troba al davant de la coordinació. Les autoritats, tant les autonòmiques com les centrals, continuen comportant-se com si a Galícia encara no passara res. I no sols amb les seues declaracions, si-

nó també amb el seu ritme normal de funcionaris desocupats. El president del Govern central, José María Aznar, que va visitar la desfeta per les inundacions alemanyes, encara no ha anat a Galícia. "Sembla que l'únic que li preocupa és desqualificar l'oposició", denuncien des del PSOE. El PP, en el Congrés, es nega a constituir una comissió d'investigació proposada pel Bloc Nacionalista Gallec (BNG).

Oficialment, tot es troba sota control. Però els alcaldes denuncien el desgavell i la desorganització. Fins al 23 de novembre, deu dies després del primer avís de la crisi, no es va posar en marxa un sistema de coordinació ni en els municipis ja afectats ni en els que en poden quedar. Però fins i tot ara, malgrat el "protocol d'actuació", ningú no sap què fer. "No se sap mai els mitjans amb què es compta", denuncien a Camariñas. S'anuncien mesures que mai no arriben. Centenars de voluntaris no saben què fer. A la gent d'Ourense, se'ls diu que ja els cridaran si el fuel arriba a les Rías Baixas [en el moment de la publicació d'aquest article encara no hi havia arribat]. A altres, se'ls expulsa de les platges, com la del Ferrol. I encara a altres els envien de tornada cap a Alemanya...

Ineficàcia completa. Les barreres d'àrea que serviren per preservar el Carregal no es posaren en marxa a la llacuna de Baldaio. Un camioner que extreia fuel a Barranan amb la seua cisterna va haver de tornar-lo a la platja perquè ningú no li deia on abocar-lo i se li solidificava i li espallava la cuba. A l'arenal d'Ezaro, els voluntaris es queixaven perquè no tenien mitjans per fer res. Els mariners de Muxía suspensen

Imatge de la manifestació, convocada per la plataforma Nunca Más, que va recórrer els carrers de Santiago el diumenge 1 de desembre, on es van aplegar uns 200.000 gallecs.

“No es va poder fer pitjor en menys temps”, repeteixen la majoria d'especialistes en aquests accidents

el seu treball per por que els retiren el seu subsidi. La Xunta contracta treballadors per a la neteja de les platges a través d'una empresa privada. Els ecologistes denuncien lucre i negoci de gent pròxima al PP amb aquesta catàstrofe. Ningú no va analitzar el sofre del fuel i es va treballar durant dos dies sense protecció...

Tot discorre a un ritme lent, excepte les taques de petroli, que fins i tot pugen als passejos marítims i empastifem les cases. Sembla que els veïns i les autoritats l'únic que fan és mirar de cara al vent. Li donen, al vent, no sols l'última paraula, sinó tota la responsabilitat de salvar més quilòmetres de costa o rematar-los tots amb una negra corona mortuòria de quitrà. Els primers, per desesperació. Els segons, per ineficàcia.

El Govern central va demanar 200 quilòmetres de barreres anticontami-

nants als EUA, però no van tornar a posar-se en contacte amb l'empresa, i de moment cal acontentar-se amb 18 d'aquestes 200. Esperen que no facen falta. Quan arribi la taca a les Rías Baixas, segurament no apareixeran a temps. Els vaixells extractors de fuel no arribaren abans perquè les autoritats espanyoles trigaren més d'una setmana a acceptar-los. També rebutjaren les ajudes d'Alemanya, Anglaterra, Rússia i Itàlia. El batiscaf Nautile va trigar una altra setmana a ser acceptat per mirar l'estat dels tancs del Prestige perquè el Govern espanyol es negava a pagar els 700.000 euros de la factura; va començar a treballar el diumenge 1 de desembre. No hi ha pressa, Fraga ha citat els presidents autonòmics que li oferien ajuda per al 13 de desembre. Santa Llúcia li conserve la vista...

“Qui comanda?” es preguntava l'alcalde de Vigo, Pérez Castrillo. En teo-

ria, segons ha pogut saber *A Nosa Terra*, els cinc primers dies donava les ordres el director general de la Marina Mercant. El delegat del Govern, Arsenio Fernández de Mesa, donava la cara davant dels mitjans. Les notes informatives eren del Ministeri de Foment. Davant del desgavell, va prendre la coordinació el vicepresident Mariano Rajoy. Les coses no van millorar.

Fins al dimarts 19 de novembre, després d'enfonsar-se el vaixell, la Delegació de Govern no va convocar els enginyers navals per assessorar-se'n. Però no es coneix el nom dels assessors ni s'atreveixen a defensar públicament les seues actuacions durant tot el temps que el Prestige va estar repartint la seua càrrega mortal pel nostre mar. Hi ha molts tècnics que no estan gens d'acord amb les decisions que es van prendre, com els quinze professors de la Marina Civil que es van mostrar contraris a les actuacions i que donen suport al paper del capità, Apostolos Mangouras.

El transvasament del fuel del Prestige, mesura que la majoria considera la més elemental per prevenir la catàstrofe, es va decidir quan el vaixell ja es partia en dos i s'enfonsava. Smit Salvage, l'empresa encarregada del rescat, afirma que, si el vaixell estiguera a menys de 2.000 metres de profunditat en lloc de ser a 3.500, encara es podria rescatar el fuel perquè no continuara embrutant i matant la mar.

No es va poder fer pitjor. “No es va poder fer pitjor en menys temps.” Aquesta és la frase que repeteixen la majoria dels tècnics i especialistes en aquests accidents. Coincideixen els gallecs i els francesos, nord-americans i holandesos. Stewart Wade, vicepresident de l'American Bureau of Shipping (ABS), una de les societats de classificació més importants del món, és molt clar: “És obvi que com més lluny de la costa es vessara el fuel, més gran seria el tram de costa afectat, ja que el combustible s'estén més fàcilment mentre s'apropa a la costa.”

El vicepresident de l'ABS culpa el Govern espanyol de les dimensions que ha pres la catàstrofe: “La conduc-

ta recomanada en casos com el del Prestige és la de conduir el vaixell immediatament a una zona recollida on puguem posar-se en marxa ben aviat algunes mesures anticontaminants i on el fuel que caiga a la mar pugui ser controlat per a minimitzar els danys i facilitar-ne la neteja.”

Manté Stewar Wade, en coincidència amb els responsables de la Smit Salvage, que el Prestige era prop de diverses zones protegides quan va trencar el casc i que “la contaminació causada en aquells moments era relativament petita. Una resposta basada en la tècnica hauria confinat la contaminació en una àrea molt reduïda, i el vaixell, una vegada se n’haguera transvasat la càrrega, estaria ara en reparació”.

Però les autoritats espanyoles van decidir tot al contrari. Optaren per dur el vaixell a alta mar. Primer cap al nord, després cap al sud. Diuen que va ser decisió de la companyia de rescat Smit Salvage. Però un portaveu de l’empresa afirma que les autoritats espanyoles no els donaren una altra elecció. Des de Portugal es denuncia un pacte Aznar-Chirac perquè el vaixell modificara el rumb cap al sud, per a no danyar les costes franceses. Però els portuguesos interceptaren el vaixell i no li deixaren continuar la ruta cap a un port d’Àfrica. En veure que no hi arribava, intentaren el transvasament del fuel. El valor de la càrrega era el doble que el del vaixell.

Les autoritats espanyoles afirmen que, fora de les nostres aigües jurisdiccionals, no es podia fer res per variar-ne el seu rumb, que, com es pot comprovar ara, va ser el més perjudicial. L’afirmació és falsa. Portugal el va interceptar. Una resolució de l’ONU del 1982, segons els especialistes de dret marítim consultats, faculta els països riberencs a intervenir més enllà de les 200 milles en cas de catàstrofe. Per un portaveu de la Smit Salvage, les autoritats espanyoles “només posaren com a condició que el vaixell s’allunyara de la costa”.

Desinformació. Però les autoritats espanyoles semblaven més preocupades a minimitzar la crisi i a desinformar l’opinió pública. Les dades sobre la situació i la magnitud de les taques continuen

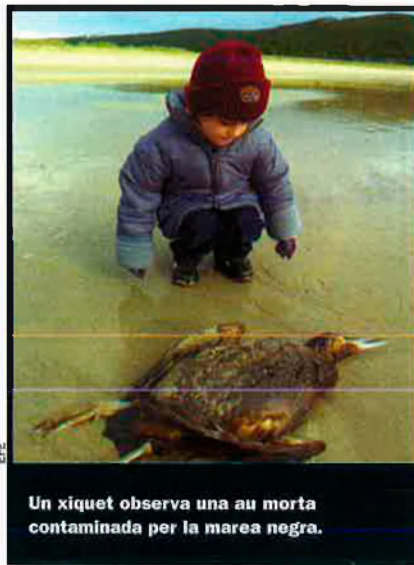
A dalt, el Prestige, enfonsant-se, el passat 19 de novembre. A sota, un voluntari que neteja la platja d’O Coido, a Muxia, mentre les ones segueixen arrossegant noves taques de petroli fins a la costa.

EFE

sent contradictòries d'un dia per l'altre i, per tant, falses. Els alcaldes afirmen que desconeixen la situació i que se n'assabenten "únicament pels mitjans de comunicació". Ni tan sols informen que el Prestige va deixant una reguera de fuel en el seu recorregut. Ni que, en enfonsar-se, va deixar una gran taca. Neguen també que continue perdent fuel. El mateix Fernández de Mesa reconeixia que, si el vaixell continuava cap al nord, la marea negra "mai no arribaria a Galícia". Però aquestes paraules són proscriptes oficialment. Tant en els mitjans de titularitat pública com en els afins.

Parlen únicament de diners i d'ajudes. Però els 60 milions d'euros que

Un xiquet observa una au morta contaminada per la marea negra.

promet Fraga són menys del que val el prototip d'avió de combat (que val 72 milions) que s'esmicola el mateix dia.

"Esperpent, ridícul i incapacitat manifesta", són les paraules que més s'escolten a Galícia. "No és un problema de diners, sinó de dignitat. Estem en un país sense rumb, sense comandament, sense govern", afirma Xavier Aboi en presentar la manifestació de l'1 de desembre a Santiago: "Mai més."

*Paula Bergantinos
Xan Carballa
Alfonso Eiré
Rubén Valverde
Horácio Vixande*

Traducció: Jordi Sebastià

Per què Fraga no va SER Fraga?

La pregunta clau de la crisi del Prestige no és on era Fraga, sinó per què Fraga no hi era. Tothom sap que l'actual president de la Xunta, des d'abans de Palomares i dels Tele-clubs, va basar la seua carrera política en el populisme. No sols va saber vendre molt bé aquesta imatge, de ser al costat del poble quan calia, sinó que també ho predicava sempre amb fets evidents. Va guanyar les seues primeres eleccions gallegues al ritme de "gallec com tu", recorrent amb les seues "botes de set llegües" vila a vila, parròquia a parròquia.

Per què en la desfeta del Prestige va fer tot al contrari del que havia fet sempre? Per què va esperar una setmana per visitar les zones afectades? Per què només va eixir fent declaracions a la televisió? Per què va ajornar l'habitual Consell de la Xunta...? Per què la Xunta no va organitzar cap operatiu i només tenia una periodista al telèfon per desviar les trucades a la Delegació del Govern? Per què Fraga no va ser Fraga?

Hi ha d'haver una raó, sens dubte de pes, per a aquests vuit dies de silenci. En aquests dies, van córrer molts rumors. Un dels més estesos, fins i tot eixit de la mateixa administració autonòmica, era que se l'havia operat de nou. Notícia completament falsa. És cert

que Fraga va patir una caiguda en una cacera recent a Sanabria en saltar un rierol, però va continuar fent vida normal. A més, en altres ocasions en què va ser intervingut, Fraga va aprofitar per mostrar la seua capacitat de patiment/recuperació. Si calguera, aniria en llitera a la Costa da Morte.

L'explicació del president al cap de vuit dies va ser que esperà a visitar els llocs afectats per no anar amb la bossa buida i amb paraules que el vent s'emporta. No és aquest el seu comportament històric, catedràtic en mil promeses.

Podria haver realitzat també un parlament institucional per posar-se al costat del poble, tractar de tranquil·litzar-lo i donar-li un missatge de confiança i esperança. Efecte que domina com pocs. No ho va fer. Fraga és, d'altra banda, un d'aquells "animals polítics", les últimes paraules del qual seran un pensament per a la història.

Davant d'aquestes evidències, només hi pot haver dues hipòtesis. La primera, que topara amb una clara incapacitat política que el portara a oblidar totes les seues arts, ardits i comportaments anteriors. Una opció rotundament descartable.

Així les coses, només queda una altra hipotètica raó per al seu comportament. Una decisió política perfecta-

ment racionalitzada i realitzada amb mà habil.

La clau és, potser, en una de les darreres frases que Fraga va pronunciar el dia 26 al Parlament: "La Xunta no té cap mena de responsabilitats fora de les aigües interiors."

Hi va haver, com afirmen algunes fonts de la Xunta, una disputa entre Manuel Fraga i Mariano Rajoy per dirigir l'operatiu de salvament del Prestige? Hi va haver una divisió i un enfrontament en el Govern galleg pel que fa a aquest tema? És cert que Fraga va amenaçar de fer una crisi ràpida de govern aquella mateixa setmana davant de les baralles internes sense donar comptes a Aznar? Compartien Fraga i els seus assessors gallegs les decisions que imposaven des de Madrid?

La filtració a la Cadena SER del programa oficial del viatge de Fraga, Cuiña i Del Álamo a una cacera a Aranjuez només s'explica des d'una brega interna dins del Partit Popular.

Una última pregunta: si Fraga, com afirma, no va anar a caçar però va ser a la finca La Flamenca, quins eren els alts càrrecs del Partit Popular i empresarials amb què es va reunir a Aranjuez?

*P. B. / X. C. / A. E. / R. V. / H. V.
Traducció: Jordi Sebastià*